

50253908: สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คำสำคัญ : หลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษา /คุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์

พลวัต วุฒิปริญญา : การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษานักศึกษาคูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์ . อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร. มาเรียม นิลพันธุ์, รศ.ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่, ผศ.ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน. 429 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษานักศึกษาคู 2) ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษานักศึกษาคู 3) ทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษานักศึกษาคู 4) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษานักศึกษาคู โดยใช้ระเบียบวิธี การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ด้วยการใช้แบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experiment Design) โดยวัดผลก่อนและหลังตามกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียน มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลหลักสูตร โดยทดลองใช้กับนักศึกษาคู สาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำนวน 19 คน สุ่มโดยวิธี อาสาสมัคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คู่มือสอนตามหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ แบบประเมินคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์ แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test Dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นพื้นฐานในการพัฒนาจิตของนักศึกษาคูโดยมีคุณลักษณะความตระหนักรู้ในตนเอง ความเมตตา กรุณา จิตสาธารณะ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยทุกฝ่ายเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาโดยเฉพาะหน่วยผลิตและหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตครู

2. ผลการพัฒนาได้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษา AFDDCER Model โดยมีหลักการ จิตปัญญาศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญมุ่งพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เน้นการใช้สติปัญญาเข้าถึงความจริงเชื่อมโยงสรรพศาสตร์อย่างสมดุลตามหลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพื้นฐานการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญา จุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญา ศึกษา การเรียนรู้เกี่ยวกับ การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การสงบนิ่ง โยคะ สุนทรีสนทนา สุนทรีศิลป์ การศึกษาชุมชน กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาหลักสูตรมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis of Foundation :AF) 2) ขั้นตอนออกแบบและพัฒนาหลักสูตร (Design and Development :DD) 3) ขั้นการสร้างสรรค์ประสบการณ์ (Construction of Experiences :CE) 4) ขั้นการสะท้อนข้อมูลจากการพัฒนาหลักสูตร (Reflection :R) และขั้นตอนการนำหลักสูตรรายวิชาไปใช้ในชั้นเรียน 4 มีขั้นตอนตามรูปแบบ MILLER Model ดังนี้ 1) ขั้นสงบนิ่งอยู่กับตัวเอง (Mindfulness :M) 2) ขั้นการให้ความรู้ (Information :I) 3) ขั้นเรียนรู้ประสบการณ์จากกิจกรรม (Learning Experience :LE) 4) ขั้นการสะท้อนความคิดจากการจัดกิจกรรม (Reflection :R) โดยมีมีการขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นมีดังนี้ (AEC) 1) การสร้างความตระหนักรู้ในตนเอง (Awareness :A) 2) สร้างเสริมประสบการณ์ (Enhancement :E) 3) ใคร่ครวญตรวจสอบการเปลี่ยนแปลง (Checking :C)

3. ประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษาลงการให้พบว่า 1) นักศึกษาคูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษา สามารถประยุกต์นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติตนและการสอนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2) นักศึกษาคูมีคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์มีความตระหนักรู้ในตนเอง เมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ทำงานเพื่อส่วนรวม และคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) นักศึกษาคูมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และต้องการให้เปิดสอนในหลักสูตรวิชาชีพครูเพราะเป็นวิชาที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียน สามารถนำหลักการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไปขยายผลสู่ผู้เรียนในชั้นเรียน

50253902: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTION

KEY WORDS: CONTEMPLATIVE EDUCATION COURSE/DESIRABLE
CHARACTERISTICS FOR STUDENT TEACHERS

POLLAWAT WUTTIPRAJACK: THE DEVELOPMENT OF A CONTEMPLATIVE
EDUCATION COURSE TO ENHANCE THE DESIRABLE CHARACTERISTICS FOR
STUDENT TEACHERS. THESIS ADVISORS: ASST.PROF. MAREAM NILLAPUN, Ed.D.,
ASSOC.PROF. WICHA WONGYAI, Ed.D., AND ASST.PROF.CHUMPOL POOLPATARACHEWIN,
Ph.D., 429 pp.

The purposes of this research were to study and analyze the foundation on developing a contemplative education course for student teachers, to design and develop a contemplative education course, to implement a contemplative education course, and evaluate the effectiveness of this course, employing the R&D research method, by Mixed Methods Research, with quasi-experiment design. In the process of implementing the course in the classroom, there was a pretest and a post-test. The research was divided into 4 steps: analyzing the foundation; developing the course; implementing the course; evaluating the course. The course was implemented with 19 volunteer 4th year student teachers of Social Studies of Kanchanburi Rajabhat University. The research instrument consisted a teachers' manual and lesson plans, an evaluation form of knowledge and understanding, an evaluation form on the desirable characteristics for student teachers, and an evaluation form of students' satisfaction toward the course. The statistics employed for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test dependent and content analysis.

The research results were as follow :

1. The foundation analysis results were crucial as they would be used to develop students' internal mentality on self-realization, mercifulness, public-mindedness, and critical thinking.

2. The course developing results yielded out a contemplative education course (AFDDCER) as a contemplative learning process, objectives to develop sound humanization, focusing on using intellectual ability to get an access to truth, being able to connect all fields of knowledge with balance, based on the learning principles on transformative learning and learning foundation on contemplative education. The objectives of the course were as follows: to develop a contemplative education course for student teachers; to enhance the desirable characteristics for student teachers, based on contemplative education, with transformative learning, mindfulness, Yoga, dialogues, aesthetic art, community studies, and creative activities. The course development was divided into 4 steps: Analysis of Foundation (AF); Design and Development (DD); Construction of Experience (CE); and Reflection (R). The course implementation in the classroom consisted of 4 steps: Mindfulness (M); Information (I); Learning Experience (LL); and Reflection (R). While teaching, the learning activities were organized (AEC) as follows: Awareness (A), Enhancement (E), Checking (C).

3. The effectiveness of the course, after implementing it, indicated that 1) student teachers had knowledge and understanding on the course, being able to apply the knowledge to their teaching at a significantly higher level of 0.01; 2) the desirable characteristics on self-realization, mercifulness to others, working for the whole, and critical thinking were at significantly higher level of 0.01 3) the students' satisfaction toward the course was at the highest level. It was suggested that this course be offered in teachers' education courses as it was very useful and could be applied to the classroom.

Department of Curriculum and Instruction Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2010

Student's signature.....

Thesis Advisors' signature 1. ....2.....3. ....